

GROEP 5/6

**HET
MYSTERIE
VAN HET
KONIJN**

**Fresco's in Raalte,
Plaskerk**

INHOUD

Met de leerlijn komen leerlingen van groep 1 t/m 8 in het basisonderwijs structureel in aanraking met het lokale erfgoed en de bijbehorende verhalen, krijgen zij kennis van de eigen omgeving en leren zij het erfgoed waarnemen, herkennen, verklaren en waarderen.

Met erfgoed bedoelen we: Sporen van vroeger die je nog steeds kunt terugvinden in voorwerpen, verzamelingen en collecties, gebouwen, verhalen, bijzondere plekken en in het landschap. Het zijn de schatten van de gemeente Raalte. Soms zie je ze gelijk en soms zijn ze een beetje verborgen!

Ga je mee op zoek?

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

Achtergrondinformatie

3

Les 1

5

Les 2

7

Les 3

9

Bijlagen

10

ACHTERGROND INFORMATIE

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

Deze leerlijnlessen
zijn ontwikkeld door:
Aaltje Booijink

**Reserveringen
rondleiding:**
Aaltje Booijink,
tel: 06-27129798 of mail:
annahuis@pknraalte.nl

In dit project gaan leerlingen aan de slag met erfgoed en kunstzinnige oriëntatie. De geheimen van de eeuwenoude fresco's in de Plaskerk laten de leerlingen kennis maken met de fresco techniek en ze doen een beroep op hun verbeeldingskracht. Welk verhaal vertellen de schilderijen ons?

Het erfgoed dat centraal staat in deze lessen is bijzonder omdat de fresco's van een vroegere tijd zijn, een tijd die wij niet kennen. De fresco's laten ons een glimp van die tijd zien. Hoe leefden mensen toen en wat hebben zij ons nu te vertellen? De bijzondere fresco's in de Plaskerk zijn eeuwenlang verborgen gebleven en pas met de restauratie van 1969 ontdekt. Over de makers en in welke tijd deze gemaakt zijn, is geen directe informatie bewaard gebleven. Wat wilden de kunstenaars vertellen met deze schilderijen op muren en plafond in de Plaskerk? Het zijn de geheimen waar wij geen weet van hebben.

De leerling leert:

- Wat fresco's zijn.
- Dat er eeuwenoude fresco's in de Plaskerk van Raalte bewaard zijn gebleven.
- Welk verhaal deze schilderijen ons kunnen vertellen.

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

Beste docent,

Wat zijn fresco's en waar zijn ze in Raalte te vinden? Een fresco (Italiaans "vers") is een muur- of plafond-schildering, waarbij de verf direct op de natte kalk wordt aangebracht, zodat zij daarmee, na droging, één geheel vormt. Het werken met verf op verse natte kalk heet schilderen 'al fresco' of 'in fresco'; op een gedroogde kalklaag heet dit schilderen 'a secco' of 'al secco'. De vroegste vorm van fresco was te vinden op Kreta. Van daar verspreide de techniek zich onder meer naar het Oude Egypte.

Bron: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Fresco_\(schilderterm\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Fresco_(schilderterm))

De plafondschilderingen kennen we natuurlijk vanuit Italië maar ook middenin Raalte zijn fresco's te bewonderen. Via onderstaande links kunt u alle informatie hierover vinden:

<https://www.pknraalte.nl/plaskerk/frescos/>

https://www.pknraalte.nl/3d/Untitled_1.html

Waarom zijn de fresco's in de Plaskerk zo bijzonder en de moeite van het ontdekken waard door uw leerlingen? De fresco's vertellen ons van vervlogen tijden en zijn eeuwenlang niet zichtbaar geweest. Tijdens de restauratie van 1969 kwam men erachter dat onder de kalklaag schilderingen zichtbaar werden. Van oudsher is de Plaskerk een katholieke kerk geweest maar na de reformatie is deze kerk protestants geworden. Daarmee verdween alles wat aan het katholieke deed denken uit de Plaskerk. Zo ook de fresco's die onder dikke laag witkalk verdwenen.

De restauratie heeft ertoe geleid dat een gedeelte van de fresco's zijn behouden, de rest is verloren gegaan. Zij laten dus een gedeeltelijk zicht op het verleden zien. Het doet een beroep op onze verbeeldingskracht: Wat doet dat konijn daar?

LES 1

introductioneel

60 min

Docent

- A3 tekenpapier en potloden
- 2 wc-rolletjes en knutselpapier

Deze introductioneel wordt gegeven op school door de docent.

De leerling wordt voorbereid op de beleving van het erfgoed door een opdracht en het activeren van de voorkennis.

**HET
MYSTERIE
VAN HET
KONIJN**

Lesonderdelen:

1. Bespreek met de leerlingen manieren om verhalen aan elkaar te vertellen.

Hoe vertellen we elkaar nu verhalen? Denk aan boeken, foto's, films maar ook internet, Facebook en WhatsApp. Hoe vertelde men vroeger, honderden jaren geleden, een verhaal? In de tijd zonder foto's, films, computers, telefoons? Dit kon je doen met alleen woorden, maar hoe onthoud je dan een verhaal? Ook vroeger tekenden en schilderden de mensen, niet alleen omdat ze het leuk vonden, maar vooral ook omdat ze iets wilde vertellen. Kunnen wij nu dit verhaal nog herkennen uit sporen van het verleden of maken wij ons eigen verhaal?

2. Vertel de leerlingen in uw eigen woorden over de geheimen die de fresco's in de Plaskerk in Raalte met zich mee brengen.

Er is vrijwel geen informatie bewaard gebleven over de kunstenaars, over de bedoeling van hun schilderijen. Welk verhaal wilden ze vertellen met de afbeeldingen? Van wie kregen ze de opdracht de schilderijen aan te brengen? Hoe kwamen ze op het idee om in Raalte fresco's aan te brengen? Hoe hebben ze dat precies gedaan op die hoogte? Het zijn geheimen die onder een witte laag verf verborgen liggen. De leerlingen gaan deze bijzondere fresco's zelf ontdekken tijdens de volgende les in de Plaskerk. (Laat dus nog geen specifieke afbeeldingen zien van de fresco's in de Plaskerk.)

LES 1

introduction

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

3. Geef de leerlingen de opdracht in 4-tallen een tekening te maken dat een verhaal vertelt.

Een verhaal met in de hoofdrol een konijn. Is het verhaal met tekeningen klaar, bedek dan één derde van de tekening. De afgedekte tekening gaat naar een ander groepje. Deze groep mag bedenken wat het verhaal kan zijn van dit konijn. Wat speelt zich af onder het afgedekte deel van de tekening? Laat de leerlingen speculeren.

4. Bespreek de opdracht:

- Hebben de leerlingen die de tekening maakten het verhaal gehoord van de andere groep? Was dit helemaal hetzelfde?
- De schilderijen die zij in de volgende les gaan zien, heten fresco's. Wie heeft er ergens anders deze schilderijen gezien en kan daarover vertellen?
- Laat leerlingen bedenken welke vragen zij hebben en neem deze mee naar de Plaskerk.

5. Laat de leerlingen van 2 wc-rolletjes een verrekijker maken voor zich zelf.

Deze is nodig voor les 2 tijdens het bezoek aan de Plaskerk. De verrekijker kan natuurlijk ook nog mooi versierd worden.

6. Bespreek wat u van de leerlingen verwacht in de volgende les.

Wat zijn de afspraken in de erfgoedinstelling of op locatie? Leerlingen nemen een badhanddoek en de verrekijker mee. Zij komen in een kerk. Daar zullen ze uitleg krijgen wat dat betekent en wat er van hen verwacht wordt. Een kerk is een geloofsgebouw waar je je anders gedraagt dan in een school of op de sportclub. Waarom is dit zo en wat heeft dat met de fresco's te maken?

LES 2

kernles

60 min

Plaskerk
Raalte

- badhanddoek
- verrekijker
- papier
- pen

In deze les staat het
beleven van het
erfgoed centraal.

De fresco's
van Raalte

**HET
MYSTERIE
VAN HET
KONIJN**

Verloop van het bezoek aan de Plaskerk in Raalte:

1. Ontvangst en welkom

De leerlingen komen onder de toren van de kerk binnen. Ze worden hier door de vrijwilliger opgevangen. Jas mogen zij aan de kapstok hangen, tas hier ook graag laten staan. Ze nemen de handdoek, verrekijker en pen en papier mee en gaan in de voorste banken zitten.

2. Uitleg aan leerlingen over locatie

Een hartelijk welkom voor deze leerlingen in de Plaskerk van Raalte. Een Protestantse kerk waar mensen op zondag naar toe gaan. Wat doen mensen hier? Wat beleven zij hier? Dit is een Godshuis, een huis waar veel mensen hun voetstappen hebben nagelaten. Hier is gedoopt, getrouwd, maar mensen zijn hier ook verdrietig geweest, omdat zij afscheid namen van iemand die ze lief hadden. Dit is een heel oud gebouw, de eerste keer dat het in de boeken voorkomt is 1123, dat is heel, heel erg lang geleden. Waaraan kunnen ze dat zien? Zien ze de schilderijen? Hoe noemen we die? Deze fresco's zijn heel lang niet zichtbaar geweest. Heel vroeger was dit een katholieke kerk. Zijn de leerlingen wel eens in een katholieke kerk geweest? Daar zie je veel beelden, glas in lood afbeeldingen, schilderijen. In een protestantse kerk zie je dat niet. De fresco's zijn dus ook van een vroege katholieke tijd en deze hebben eeuwenlang onder de wit kalk gezeten. Het was dus eerst een wit plafond met daaronder wat je nu kunt zien. Dat is bijzonder.

Wat hebben de leerlingen in de les voorafgaand aan dit bezoek geleerd en welke vragen hebben zij meegenomen?

LES 2

kernles

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

3. Uitleg van de activiteit/opdracht op locatie

De kinderen gaan met hun handdoek en verrekijker naar het stoelen vak en zoeken een plekje op de grond. Zij doen dit in tweetallen. We gaan eerst 5 minuten in stilte alleen maar kijken. Zoek alle dieren op en schrijf op welke je ziet. Wat valt je op? Zie je ook mensen en wie zijn dit?

Daarna gaan de leerlingen rechtop zitten en zetten op papier wat zij hebben gezien.

Hebben zij het konijn ook ontdekt? Wat doet het konijn daar?

Opnieuw gaan de kinderen op de grond liggen en bestuderen het konijn. Is het een gewoon konijn of ziet het er anders uit? Wat had het ook kunnen zijn?

De leerlingen gaan vervolgens op een stoel zitten en schrijven hun eigen verhaal.

4. Nabespreking

Na ongeveer een half uurtje, vragen we of de leerlingen weer in de banken willen gaan zitten. We delen met elkaar. Wat hebben we gezien? Wat wil je nog weten en wat betekent het volgens jou?

LES 3

reflectieles

max 60
min

Docent

- PowerPoint presentatie les 3
- potlood
- papier
- voldoende kopieën met de afbeelding van de fresco met het zwart-wit konijn op A4

Deze afsluitende les wordt gegeven op school door de docent.

Er wordt teruggeblikt op wat er is beleefd en geleerd.

Het verhaal van het konijn

HET MYSTERIE VAN HET KONIJN

Lesonderdelen:

1. Laat de PowerPoint zien en bespreek daarbij de volgende vragen:

- Wat heb je gezien? Wat vond je van de locatie?
- Hebben de leerlingen een idee hoe deze schilderijen in die tijd zijn aangebracht?
- Wat vertellen de schilderijen ons volgens de leerlingen?

2. Geef de leerlingen de volgende opdracht:

We hebben van één fresco een zwart/wit kopie gemaakt. De leerlingen mogen de afbeelding en de omgeving ervan verder afmaken en inkleuren. Ze maken er een afbeelding van zoals deze er volgens hen uit heeft gezien toen de kunstenaar deze heeft aangebracht in de Plaskerk. Laat de leerlingen een beroep doen op hun verbeeldingskracht.

Welk verhaal hoort bij dit konijn? Laat ze eventueel het verhaal in een aparte stelopdracht uitwerken en opschrijven. Of in een dramales uitspelen.

3. Bespreek na afloop met de leerlingen:

- Waarom is het belangrijk dat wij zuinig zijn op de fresco's in Raalte?
- Geldt dat ook voor andere dingen? Wat zou je nog meer graag willen bewaren voor later?
- Presenteer aan elkaar de tekening die je gemaakt hebt en leg uit waarom je deze zo hebt afgemaakt.

BIJLAGEN

